

**การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านตูม**

**The Developing a Model of the Participation in Academic Administration
to Develop the Educational Quality for Schools Attached to Bantoom
Municipal School**

บุญนุช บุญปัญญาวิวัฒน์

Bunyanuch Bunpunyawat

โรงเรียนเทศบาลบ้านตูม เทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

Bantoom municipal school khonkaen Municipality Khon Kaen Province

e-mail: bunyanuch24@gmail.com

Received: November 3, 2021, Reviewed: November 10, 2021, Revised: November 17, 2021, Accepted: November 24, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ในการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนเทศบาลบ้านตูม (2) พัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลบ้านตูม (3) ทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลบ้านตูม (4) ประเมินผลความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนเทศบาลบ้านตูม ประชากรประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 65 คน คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน ซึ่งอยู่ในช่วงที่มีการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านตูม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่แบบสัมภาษณ์แบบตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม แบบสอบถามวัดคุณภาพการศึกษาแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลบ้านตูม

ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลบ้านตูม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ (1) ขั้นศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการจำเป็น (2) ขั้นพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม (3) ขั้นทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม (4) ขั้นประเมินผลความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ และเมื่อนำรูปแบบที่สร้างขึ้นไปใช้พบว่า ผลการทดลองใช้มีค่าเฉลี่ยหลังการใช้สูงกว่าก่อนการใช้ในทุกด้าน และมีความพึงพอใจต่อ

รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามกระบวนการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพ (P D C A) โดยภาพรวม อยู่ในระดับ “มาก” ($\mu = 4.25$, $\sigma = 0.45$)

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ ,แบบมีส่วนร่วม

Abstract

The purposes of this study were to (1) to study the basic information concerning developing a model of the participation in academic administration to develop the educational quality for schools attached to Bantoom Municipal School, (2) to develop a model of the participation in academic administration to develop the educational quality for schools attached to Bantoom Municipal School, (3) to experiment a model of the participation in academic administration to develop the educational quality for schools attached to Bantoom Municipal School, and (4) to evaluate satisfaction after implementing a model of the participation in academic administration to develop the educational quality of schools attached to Bantoom Municipal School. The *population* of this study consisted of 65 school administrators and teachers, 5 expertise teachers, 5 school administrative committee and 15 basic education school committee. (Excluding school directors as a secretary of the basic education school committee and representative teachers who are arranged with the group of teachers). The *instruments used to collect data* were (1) an interview form, (2) an investigation verified form for accuracy and appropriate model of the participation in academic administration, (3) an evaluation form to develop academic administration, and (4) a satisfaction questionnaires for evaluation after implementing a model of the participation in academic administration to develop educational quality for schools attached to Bantoom Municipal School.

The *research findings* revealed that a model of the participation in academic administration to develop the educational quality of schools attached to Bantoom Municipal School composed of four steps:

The first step: to study the basic information and the essential requirement

The second step: to develop a model of the participation in academic administration

The third step: to experiment a model of the participation in academic administration

The fourth step: to evaluate of satisfaction after implementing a model of the participation in academic administration educational experts' agreement in total as

appropriate and feasible performing model. The comparison of the experimental results found that the mean after the experiment was higher than before experiment in all aspects. Moreover, the satisfaction of a model of the participation in academic administration regarding academic scope and mission was at the most level in total. ($\mu = 4.22$, $\sigma = 0.45$)

Keywords: The Developing a Model, Participation

บทนำ

การศึกษาถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทุกประเทศใช้เป็นนโยบายหลักสำหรับการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือหนึ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อันจะส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติโดยตรง ที่ผ่านมาระยะหนึ่งเราได้ยินคำว่า “ปฏิรูปการศึกษา” ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขหรือพัฒนาการศึกษาให้ดีขึ้นจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิรูปการศึกษาครั้งสำคัญ โดยมีบทบัญญัติ กำหนด ปรัชญา แนวคิด และกรอบการดำเนินการในเรื่องการบริหารจัดการศึกษาเพื่อที่จะนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ ซึ่งมีจุดหมายหลักในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ และเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรมและจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2557)

นับตั้งแต่ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2542 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 เป็นต้นมา ถือได้ว่าการปฏิรูปการศึกษาอย่างจริงจังได้เกิดขึ้นแล้ว โดยเฉพาะเป็นการปฏิรูปที่เปลี่ยนแนวคิดทางการศึกษาอย่างสำคัญ คือ เป็นการเปลี่ยนแนวคิดจากการจัดการศึกษาที่เป็นอยู่แต่ในระบบโรงเรียนอย่างเดียวมาเป็นการศึกษาที่อยู่กับชุมชน อยู่กับสังคมเป็นสำคัญ ส่งผลให้สังคมเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริงและยังกำหนดให้การศึกษาเป็นการศึกษาตลอดชีวิต ให้มีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพทางการศึกษาเท่าเทียมกัน โดยกำหนดให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวน 9 ปี และมองว่าการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชน การศึกษามีบทบาทสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศประชาชนทุกคนต้องได้รับการศึกษาตลอดชีวิต (มาตรา 8)

จากสภาพการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาประเด็นปัญหาที่ว่า “ทำอย่างไรให้สถานศึกษากับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมมากขึ้น” ดังนั้นผู้วิจัย ในฐานะรองผู้อำนวยการสถานศึกษา รับผิดชอบการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน จึงได้สนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์กระบวนการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม เพื่อเป็นเครื่องมือพัฒนาการศึกษาของชาติได้ประการหนึ่ง โดยมีความเชื่อมั่นว่าหากนำเอาหลักการการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นการกิจหลักของสถานศึกษาโดยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุก

ฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการ จะส่งผลให้หลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องและตรงตามความต้องการของนักเรียน ชุมชนและท้องถิ่น การเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีการพัฒนา รวมทั้งสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและเป็นการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของครูซึ่งจะทำให้การจัดการศึกษาบรรลุจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาและเป็นการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

โรงเรียนเทศบาลบ้านตูม สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น ตั้งอยู่ที่ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา การศึกษาระดับประถมศึกษา และการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สภาพของโรงเรียนอยู่ในชุมชนเล็กๆ ผู้ปกครองยังมีรายได้ต่ำ ผู้ปกครองต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ผากบุตรหลานไว้กับปู่ ย่า ตายายและญาติๆ ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ไม่ค่อยมีเวลาในการดูแลบุตรหลานของตนเองเท่าที่ควรและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ กับโรงเรียนมีน้อยมาก เป็นไปในลักษณะวันสำคัญๆ เช่น วันปฐมนิเทศ วันพ่อ วันแม่ วันเด็ก วันประชุม เท่านั้น ส่วนการสื่อสารระหว่างผู้ปกครองและครูส่วนใหญ่ก็จะสื่อสารผ่านทางสมุดบันทึกของนักเรียน กรณีที่นักเรียนมารถรับส่ง รถประจำทาง และสื่อสารหน้าประตูโรงเรียนในตอนเช้า และตอนเย็นเมื่อมารับนักเรียน เท่านั้น ซึ่งสอดคล้อง กับการรายงานโครงการติดตามประเมินผลของการจัดการศึกษาของโรงเรียน พบว่า ปัญหาในการร่วมงานระหว่างครูและผู้ปกครองว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียนจะเป็นไปในลักษณะการร่วมงานจัดกิจกรรมพิเศษเท่านั้น ทั้งนี้จากการสอบถามผู้ปกครองนักเรียน พบว่า ผู้ปกครองให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียนและยินดีให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน (งานแนะแนวโรงเรียนเทศบาลบ้านตูม. 2561) จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลบ้านตูม สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่น การจัดการศึกษาจึงต้องเป็นภารกิจร่วมของหลายฝ่ายที่จะต้องรับผิดชอบร่วมกัน มีการประสานสัมพันธ์กัน ดังนั้น กระบวนการจัดการศึกษาจึงต้องเน้นการมีส่วนร่วมของครู พ่อแม่ ชุมชน รัฐ เอกชน องค์กรชุมชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการตลอดจนสถาบันสังคมอื่น โรงเรียนเทศบาลบ้านตูม จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงการบริหารและการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญยิ่งในการปฏิรูปการศึกษา ต้องมีส่วนร่วมในการบริหาร และการจัดการศึกษาของโรงเรียนมากยิ่งขึ้น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาให้การบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านตูม

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านตูม
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านตูม
4. เพื่อประเมินผลความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านตูม

สมมติฐานการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาประกอบด้วยหลายตัวแปร
2. รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นพหุองค์ ประกอบ
3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาหลังใช้ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนใช้ หรือแตกต่างกัน
4. การประเมินผลความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก

วิธีการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 1 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 49 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน รวม 65 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านตูม จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย (1) ด้านการร่วมกันค้นหาสภาพปัจจุบัน สาเหตุของปัญหาและความต้องการ (2) ด้านการร่วมวางแผนในการแก้ปัญหา (3) ด้านการร่วมปฏิบัติตามแผน (4) ด้านการร่วมประเมินปรับปรุง (5) ข้อเสนอแนะ แนวทางต่างๆ เพิ่มเติม
 - 2.2 แบบตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านตูม
 - 2.3 แบบสอบถามวัดคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 3 ตอน จำนวน 16 ข้อ ดังนี้
ตอนที่ 1 เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านปัจจัย จำนวน 3 ข้อ
ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านกระบวนการ จำนวน 5 ข้อ
ตอนที่ 3 เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านผลผลิต จำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 1 – 3 ใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ของ บุญชม ศรีสะอาด (2545)

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านตูม จำนวน 1 ฉบับประกอบด้วย 3 ตอน จำนวน 63 ข้อ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับความพึงพอใจ ตามขอบข่ายและภารกิจของงานวิชาการ จำนวน 37 ข้อ

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความพึงพอใจ ตามกระบวนการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA จำนวน 16 ข้อ

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับความพึงพอใจตามวิธีการดำเนินงานของฝ่ายบริหารวิชาการจำนวน 10 ข้อ
ตอนที่ 1 – 3 ใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ของ บุญชม ศรีสะอาด (2545)

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียน เทศบาลบ้านตูม ใช้สถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (μ) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียน เทศบาลบ้านตูม เป็นการประยุกต์ใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

1.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการศึกษาแล้วนำมาสังเคราะห์เป็นภารกิจและ ขอบข่าย การบริหารงานวิชาการ 10 ด้าน เพื่อนำไปใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วย (1) ด้าน การพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา (2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (3) ด้านการวัดผลประเมินผลและ เทียบโอนผลการเรียน (4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (5) ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (6) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (7) ด้านการนิเทศการศึกษา (8) ด้านการแนะแนว การศึกษา (9) ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและ (10) ด้านการส่งเสริมด้านวิชาการแก่ชุมชน

1.2 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการศึกษาแล้วนำมาสังเคราะห์เป็นขั้นตอนการ บริหารแบบมีส่วนร่วม พบว่า มีอยู่ 4 ขั้นตอน ดังนี้ (1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุของ ปัญหาและมีส่วนร่วมในการวางแผน (P) (2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผน (D) (3) การมีส่วนร่วมใน การติดตามประเมินผล (C) (4) การมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินมาปรับปรุง (A)

1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การประสานความร่วมมืองานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การจัดหาและพัฒนาสื่อวัตกรรมการศึกษา การนิเทศการศึกษา การแนะแนว การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ การตรวจสอบประเมินผลงานวิชาการ และการปรับปรุงงานวิชาการ

1.4 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา จำนวน 5 คน พบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผน การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล การมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินมาปรับปรุง ว่ามีความเหมาะสมและสอดคล้องกันดี และมีข้อความคิดเห็นเพิ่มเติมว่ากระบวนการบริหารวิชาการของโรงเรียนที่ผ่านมาก็จัดการได้ดีแล้ว มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนซึ่งดูได้จากผลการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐาน(สมศ) รอบที่ 3 ที่ผ่านมาซึ่งโรงเรียนได้รับผลการประเมินในระดับคุณภาพ “ดี” ทุกมาตรฐาน แต่หากเพิ่มความเข้มข้นและติดตามผลให้มากกว่านี้ ระดับคุณภาพก็จะเพิ่มมากขึ้น

2. ขั้นตอนพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านตูม

รายการประเมิน	ผลการประเมิน	
	$\bar{X}$	SD
1. ด้านภารกิจและขอบข่ายของงานวิชาการ	4.24	0.39
2. ด้านกระบวนการบริหารงานวิชาการ	4.25	0.45
3. ด้านวิธีดำเนินงานของฝ่ายบริหารวิชาการ	4.23	0.43
รวม	4.24	0.40

จากตารางที่ 1 พบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านตูม ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{X}=4.24$, $SD = 0.40$) โดยมีรูปแบบการบริหารงานด้านกระบวนการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ($\bar{X} = 4.25$, $SD = 0.45$)

3. ขั้นตอนการใช้รูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดลองก่อนและหลังการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านตูม ทั้ง 3 ด้าน

N = 65					
การพัฒนาคุณภาพการศึกษา	ก่อนการใช้		หลังการใช้		ผลการเปรียบเทียบ
	รูปแบบ		รูปแบบ		
	μ		μ	σ	
1. ด้านปัจจัย	3.92	0.35	4.92	0.24	สูงกว่าก่อนใช้
2. ด้านกระบวนการ	3.76	0.40	4.78	0.37	สูงกว่าก่อนใช้
3. ด้านผลผลิต	3.80	0.37	4.69	0.40	สูงกว่าก่อนใช้
รวม	3.83	0.37	4.80	0.34	สูงกว่าก่อนใช้

จากตารางที่ 2 ผลการทดลองก่อนและหลังการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านตูม ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) จำนวน 16 ข้อ แยกเป็นด้านปัจจัย จำนวน 5 ข้อ ด้านกระบวนการ จำนวน 7 ข้อ และด้านผลผลิต จำนวน 4 ข้อ พบว่า ในภาพรวมผลการทดลองมีค่าแตกต่างกันและมีค่าเฉลี่ยหลังการใช้สูงกว่าก่อนการใช้ทุกด้าน ยอมรับสมมติฐานการวิจัย ข้อ 3 ที่กำหนดไว้ โดยหลังการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการใช้

4. ขั้นตอนประเมินผลความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

ตารางที่ 3 สรุปผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนา

คุณภาพการศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านตูม ตามภารกิจและขอบข่ายของงานวิชาการ 10 ด้าน

N = 65

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ			ลำดับที่
	μ	σ	ระดับ	
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.16	0.47	มาก	10
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.31	0.40	มาก	1
3. ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	4.23	0.48	มาก	7
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.24	0.50	มาก	4
5. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.19	0.54	มาก	9
6. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.24	0.51	มาก	4
7. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.23	0.47	มาก	7

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ			ลำดับที่
	μ	σ	ระดับ	
8. ด้านการแนะแนวการศึกษา	4.24	0.47	มาก	4
9. ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.29	0.49	มาก	2
10. ด้านการส่งเสริมด้านวิชาการแก่ชุมชน	4.28	0.55	มาก	3
รวม	4.24	0.39	มาก	

จากตารางที่ 3 สรุปผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านตูม ตามภารกิจและขอบข่ายของงานวิชาการ 10 ด้าน พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบ สอบถามมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านตูม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.24, \sigma = 0.39$) และเมื่อพิจารณาเป็นประเด็นพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ($\mu=4.29, \sigma=0.49$) และด้านการส่งเสริมด้านวิชาการแก่ชุมชน ($\mu=4.28, \sigma = 0.55$)

ตารางที่ 4 สรุปผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านตูม ตามกระบวนการบริหารงาน วิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) 4 ด้าน

N = 65

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ			ลำดับที่
	μ	σ	ระดับ	
1.ด้านการวางแผนงานวิชาการ	4.26	0.48	มาก	2
2. ด้านการนำแผนไปปฏิบัติ	4.27	0.59	มาก	1
3. ด้านการตรวจสอบและประเมินผล	4.23	0.48	มาก	4
4. ด้านการปรับปรุงงานวิชาการ	4.24	0.53	มาก	3
รวม	4.25	0.45	มาก	-

จากตารางที่ 4 สรุปผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านตูม ตามกระบวนการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) 4 ด้าน พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านตูม ตามกระบวนการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.25, \sigma = 0.45$) และเมื่อพิจารณาเป็นประเด็น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจด้านการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.27, \sigma = 0.59$) รองลงมาคือ ด้านการวางแผนงานวิชาการ($\mu = 4.26, \sigma = 0.48$)

ตารางที่ 5 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านตูมตามกระบวนการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) ในขั้นตอนการวางแผนงานวิชาการ

N = 65				
รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ			ลำดับที่
	μ	σ	ระดับ	
การวางแผนงานวิชาการ				
1. การกำหนดเป้าหมายของงานวิชาการ	4.17	0.70	มาก	6
2. การจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมาย	4.25	0.59	มาก	4
3. การกำหนดแนวทางการดำเนินงาน	4.22	0.72	มาก	5
4. การกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงาน	4.31	0.61	มาก	2
5. การกำหนดงบประมาณที่ใช้ในการปฏิบัติงาน	4.31	0.68	มาก	3
6. การกำหนดผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินงาน	4.34	0.53	มาก	1
รวม	4.26	0.48	มาก	

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการประเมินโดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านตูม ตามกระบวนการบริหารงานวิชาการ โดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) ในขั้นตอนการวางแผนงานวิชาการ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) จำนวน 6 ข้อ พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านตูม ด้านการวางแผนงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.26, \sigma = 0.48$) และเมื่อพิจารณาเป็นประเด็น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการกำหนดผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.34, \sigma= 0.53$) รองลงมาคือกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ($\mu=4.31, \sigma=0.61$)

อภิปรายผล

จากผลการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนเทศบาลบ้านตูม ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. จากผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และเตรียมความพร้อมให้กับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านตูม ทั้งในขั้นตอนการสร้างตระหนักรู้ รวมทั้งการเสริมความรู้และประสบการณ์ พบว่า บุคลากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนามีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านตูม เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกภายในโรงเรียนให้เข้ามามีส่วนร่วมคิดร่วมทำในลักษณะของการทำงานเป็นทีมอย่างสร้างสรรค์ และการยอมรับศักยภาพของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม ฝ่ายบริหารโรงเรียนนอกจากจะส่งเสริมให้เกิดความเต็มใจในการเข้าร่วมกิจกรรมอันจะนำไปสู่ความสำเร็จของงานแล้ว ยังเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ทุกกลุ่มได้ทำงานที่เห็นเป้าหมายร่วมกัน นั่นคือความสำเร็จของโรงเรียนนั่นเองซึ่ง สอดคล้องกับความมุ่งหมายและหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นมีส่วนร่วมในการจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดของ Caldwell and Spinks (1990) ที่ได้กล่าวถึงแนวคิดการมีส่วนร่วมว่าได้ก่อประโยชน์ให้กับนักเรียน กลุ่มนโยบาย ผู้นำทางการศึกษาอื่นๆ และคณะครู โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่เกิดกับนักเรียนเป็นลำดับแรกของการบริหารโรงเรียน ซึ่งลัดดา ผลวัฒนะ (2547) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่าระบบบริหารแบบให้กลุ่มมีส่วนร่วมเป็นระบบบริหารที่มีประสิทธิภาพ ที่มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจสูงกว่าเกณฑ์การประเมิน

2. จากผลการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านตูม พบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการในภาพรวม มีความเหมาะสม โดยรูปแบบด้านกระบวนการบริหารงานวิชาการ มีความเหมาะสมมากที่สุด เนื่องจาก รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่พัฒนาขึ้นเป็นโครงสร้างความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในการบริหารงานวิชาการที่สำคัญ 3 ด้าน คือ ภารกิจและขอบข่ายงานวิชาการ กระบวนการบริหารงานวิชาการ และวิธีการดำเนินงานของฝ่ายบริหารวิชาการ ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวมีความสำคัญต่อรูปแบบการบริหารงาน

วิชาการ เพราะทำให้มีความชัดเจน เห็นแนวทางในการปฏิบัติงานและสามารถนำผลการบริหารไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ซึ่งแต่ละองค์ประกอบสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ภารกิจและขอบข่ายงานวิชาการ ประกอบด้วย (1) งานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (2) งานพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (3) งานวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน (4) งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (5) งานพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (6) งานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (7) งานนิเทศการศึกษา (8) งานแนะแนวการศึกษา (9) งานพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และ (10) งานส่งเสริมด้านวิชาการแก่ชุมชน ซึ่งถือว่าเป็นงานหลักของสถานศึกษา เพราะว่าเป็นงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการพัฒนานักเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้กำหนดให้การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เป็นภารกิจที่สำคัญทางด้านวิชาการไว้ในคู่มือการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลนอกจากนี้ยังสัมพันธ์กับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) เสนอหลักการและแนวคิดในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังต่อไปนี้

1. ยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างแท้จริง โดยมีครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม

2. มุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด

3. มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นเครือข่ายและแหล่งเรียนรู้

4. มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานโดยจัดให้มีดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดการหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ และสามารถตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาได้ทุกช่วงชั้นทั้งระดับเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษา

5. มุ่งส่งเสริมให้มีการร่วมมือเป็นเครือข่าย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัด และพัฒนาคุณภาพการศึกษา

กระบวนการบริหารงานวิชาการ มีกระบวนการในการบริหารโดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการในแต่ละภารกิจและขอบข่ายงานวิชาการ โดยให้ผู้ที่มีส่วนได้ ส่วนเสียทุกคนมีส่วนร่วมวางแผนงานวิชาการ (P) ร่วมนำแผนไปปฏิบัติ (D) ร่วมตรวจสอบประเมินผล (C) และร่วมปรับปรุงงานวิชาการ (A) โดยส่งเสริมการทำงานเป็นทีม สร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร รวมถึงพยายามให้บุคลากรปฏิบัติงานให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงในด้านการปฏิรูปการเรียนรู้ หลักสูตร และระบบการบริหาร นอกจากนั้นผู้บริหารควรเปิดใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มี

วิธีการแก้ปัญหาโดยมีการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องเพื่อหาข้อยุติร่วมกัน ซึ่งกระบวนการบริหารดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ ทักษิณ อารยะจารุ (2548) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี พบว่า การบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพของผู้บริหารในภาพรวมและทุกขั้นตอนอยู่ในระดับมากเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการตรวจสอบ และขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไข ส่วนปัญหาที่พบมากที่สุดและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพในแต่ละขั้นตอนมีดังนี้ ปัญหาในขั้นตอนการวางแผน คือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแนวทางแก้ปัญหา คือ ส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม เชิญวิทยากรมาให้ความรู้และการศึกษา ดูงาน ปัญหาในขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน คือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการวัดผลและประเมินผล ทำให้ไม่สามารถจัดทำเอกสารการวัดและประเมินผลได้ แนวทางแก้ปัญหา คือส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม นิเทศ กำกับ ติดตาม เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ และจัดหาเอกสารให้ศึกษาด้วยตนเอง ปัญหาในขั้นตอนการตรวจสอบ คือ ไม่มีการตรวจสอบหลักสูตรสถานศึกษาแนวทางการแก้ปัญหา คือ แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและหน่วยงานระดับเหนือควรช่วยเหลือในการตรวจสอบหลักสูตรสถานศึกษา ปัญหาในขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไข คือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา แนวทางแก้ปัญหา คือ ส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม และหน่วยงานระดับเหนือควรช่วยเหลือในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา นอกจากนี้เพชริน สงค์ประเสริฐ (2550) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักการทำงานเป็นทีม มี 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ (1) ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนประกอบด้วย พฤติกรรมของผู้นำ ด้านการจัดองค์กรเพื่อการเรียนการสอน การวางแผนองค์กรเพื่อการสอน การพัฒนาหลักสูตรและการบริหารการเรียนการสอน การจัดโครงการพัฒนาบุคลากรการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน (2) การพัฒนาทีมงานวิชาการในสถานศึกษา ประกอบด้วย การรับรู้และค้นหาปัญหา การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล การวางแผนปฏิบัติการ การนำแผน ไปปฏิบัติ การประเมินผลลัพธ์ (3) ภารกิจและขอบข่ายงานวิชาการในสถานศึกษา ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน (4) กระบวนการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาประกอบด้วย การวางแผนงานวิชาการ การนำแผนไปปฏิบัติ การตรวจสอบประเมินผลงาน

วิชาการการปรับปรุงงานวิชาการ โดยรูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นไปได้และเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

วิธีการดำเนินงานของฝ่ายบริหารวิชาการ โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมในแต่ละภารกิจและขอบข่ายงานวิชาการ ตามกระบวนการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย (1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา (2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติการ (3) การมีส่วนร่วมในการนำไปปฏิบัติ และ (4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เนื่องจากงานวิชาการถือว่าเป็นภาระหน้าที่โดยตรงของครูทุกคนที่ต้องปฏิบัติ ดังนั้นการมีส่วนร่วมของครูทุกคนในแต่ละภารกิจและขอบข่ายงานวิชาการ ตามกระบวนการบริหารงานวิชาการจึงถือว่ามีความสำคัญที่สุดต่อการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการให้ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของบวรลักษณ์ ศักดิ์วีไลพร (2553) ได้ศึกษาความสัมพันธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของงานวิชาการทั้ง 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมประเมินผลอยู่ในระดับมากและประสิทธิผลของงานวิชาการอยู่ในระดับมากทุกด้าน แสดงว่าการมีส่วนร่วมที่ต้องพัฒนาคือ ด้านการมีส่วนร่วมการปฏิบัติการ เป็นรายชื่อได้แก่การบริจาคเงินและวัสดุสิ่งของอาหารเพื่อจัดอาหารกลางวันสำหรับนักเรียน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ควรให้ความสำคัญในการบริจาคเงินและวัสดุสิ่งของเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมถึงการพัฒนาครูและสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ควรมีการส่งเสริมในด้านการตัดสินใจ ในงานต่างๆ ของสถานศึกษา ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ผู้บริหารควรส่งเสริมการสอดส่องดูแลความปลอดภัยในทรัพย์สินของสถานศึกษา เพื่อปลูกฝังให้บุคลากรตระหนักและให้ความสำคัญของสถานศึกษา

3. จากผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านตูม พบว่า ผลการทดลองใช้มีค่าแตกต่างกันและมีค่าเฉลี่ยหลังการใช้สูงกว่าก่อนการใช้ในทุกด้าน ยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อ 3 ที่กำหนดไว้ โดยหลังการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการใช้

4. จากผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านตูม พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามกระบวนการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) ร้อยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านภารกิจและขอบข่ายของงานวิชาการ และด้านการดำเนินงานของฝ่ายวิชาการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมีความชัดเจนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงจึงส่งผลให้รูปแบบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ

แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลบ้านตูม ประสบผลสำเร็จ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่พัฒนาขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานต้นสังกัด ควรนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการ โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม ไปใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาในสังกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานด้านวิชาการ ซึ่งเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาและเป็นงานหลักของสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพผู้เรียน

1.2 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญและจริงจัง กับการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม และควรดำเนินการให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในทุกๆด้าน และทุกกระบวนการตามขอบข่ายและภารกิจของงานวิชาการ

1.3 สถานศึกษาควรสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย มีความตระหนักว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของทุกคน ทุกฝ่าย ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการบริหารงานด้านอื่นๆ ของสถานศึกษาโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยยึดหลักการอื่น ในการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการ

เอกสารอ้างอิง

โรงเรียนเทศบาลบ้านตูม. (2561). สรุปข้อมูลการศึกษาต่อของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลบ้านตูม.

ประจำปีการศึกษา 2560. เอกสารอัดสำเนา.

ทักษิณ อารยะจารุ. (2548). การศึกษาการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุริยาสาสน.

บวรลักษณ์ คักดีวไลพร. (2553). ความสัมพันธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

เพชริน สงค์ประเสริฐ. (2550). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการ โดยยึดหลักการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- ลัดดา พลวัฒน์. (2547). การพัฒนาระบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิต มหวิทยาลัยบูรพา.
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2557). แผนยุทธศาสตร์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
พ.ศ. 2557 – 2560 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2558). กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภา
ผู้แทนราษฎร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). การบริหารโรงเรียนตามแนวปฏิรูปการศึกษา.
กรุงเทพฯ : บุญศิริการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายการ
จัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- Caldwell, M.S. & Spinks, J.M. (1990) The self-managing school. London: Taylor and
francis. London: The falmer press.